

Kinderopvang komt de laatste jaren meer en meer in het nieuws en het publieke debat. Het gaat dan over het tekort aan kinderopvangplaatsen, er wordt gedebatteerd over hoeveel kinderen per begeleider de norm zou moeten zijn en de media springt op situaties waar het fout loopt.

Het debat dat te weinig wordt gevoerd, zet het belang van goede kinderopvang en de betekenis voor kinderen en hun gezin centraal. Want goede kinderopvang is veel meer dan enkel 'opvang'.

In deze tekst benadrukken we het belang van de sociale functie en spreken we als Vlaams Welzijnsverbond onze ambities uit over de wijze waarop we de toegankelijkheid van kinderopvang voor alle gezinnen willen waarmaken.

Kinderopvang heeft drie gelijkwaardige functies:

- ✓ **Economische functie:** kinderopvang biedt kansen aan ouders om actief deel te nemen aan de arbeidsmarkt, of om een opleiding te volgen.
- ✓ **Pedagogische functie:** kinderopvang garandeert ontwikkelingskansen in een kwaliteitsvolle opvang waar kinderen zich ten volle kunnen ontplooien op fysiek, emotioneel, cognitief en sociaal vlak. Het is een plek waar kinderen elkaar ontmoeten en in contact komen met de wereld. Ze leren er met respect omgaan met diversiteit.
- ✓ **Sociale functie:** kinderopvang draagt bij tot een rechtvaardige samenleving waarin maatschappelijke integratie bevorderd wordt en uitsluitingsmechanismen tegengegaan worden. De kinderopvang is een ontmoetingsplaats voor gezinnen, gelijkwaardig en wederkerig partnerschap staat voorop. Gezinnen worden uitgenodigd om actief te participeren in de opvang. Dit alles vindt plaats in een lokale samenleving met oog voor buurtgerichte netwerken.

Met deze ambitietekst verbindt het Vlaams Welzijnsverbond zich ertoe haar leden te sensibiliseren en te stimuleren om de sociale functie in de kinderopvang te versterken, zowel in de voor- als de buitenschoolse kinderopvang, en zowel in de groeps- als de gezinsopvang. Werken aan de sociale functie in kinderopvang kent geen eindpunt, het is een continu proces dat men samen met medewerkers, gezinnen en partnerorganisaties doorloopt. We hebben daarbij respect voor het eigen tempo en de eigen accenten die voorzieningen voorop zetten. Via de Commissie Diversiteit en Sociale Functie willen we onze leden inspireren en bevorderen we de uitwisseling van ervaringen, praktijken en aandachtspunten.

KWALITEITSVOLLE KINDEROPVANG IS SOCIALE KINDEROPVANG

De organisator van kinderopvang creëert een kwaliteitsvolle zorg-, speel-, leef- en leeromgeving in een meertalige context en met een positieve kijk ten aanzien van diversiteit. Er is een open houding en respect voor de eigenheid van elk kind en zijn gezin. De locatie van kinderopvang is een weerspiegeling van de maatschappij. Kinderen en volwassenen leren er omgaan met de verschillen die ook in de maatschappij bestaan.

Iedereen is zich bewust van vooroordelen en de effecten hiervan op kinderen en hun gezin. Jonge kinderen komen op een positieve wijze in contact met verschillen, waarbij de focus wordt gelegd op de gelijkenissen. Kinderen en hun gezin zijn welkom in de opvang, de voorziening neemt initiatief om iedereen het gevoel te geven erbij te horen, met het oog op een positieve identiteitsontwikkeling en een warme sfeer. Er wordt een duidelijke focus gelegd op sociale inclusie en sociale mix en we streven naar ontmoeting en verbinding tussen mensen.

DIVERS MEDEWERKERSBELEID

Deze open en respectvolle houding is enkel mogelijk als er in de organisatie zorg is voor elkaar. Het team versterken, vraagt ondersteuning. Medewerkers worden gestimuleerd om dagelijks - en voor alle kinderen en hun gezinnen - de sociale functie van kinderopvang waar te maken. Kinderopvangvoorzieningen zijn lerende organisaties met aandacht voor zelfreflectie en met bijsturing waar nodig. Kinderbegeleiders worden ondersteund en begeleid bij de uitdaging om hun eigen pedagogische handelen in vraag te stellen. We onderlijnen hierbij de kracht van de talenten die in de voorziening aanwezig zijn en die ten volle ingezet worden om van elkaar te leren. Het zal altijd belangrijk blijven om de draagkracht van elke medewerker te waarborgen.

Ook de personeelssamenstelling is idealiter een afspiegeling van de diversiteit in onze samenleving. Organisatoren voeren een personeelsbeleid waarbij de samenwerking tussen medewerkers met diverse achtergronden en competenties wordt versterkt en ondersteund. Organisatoren zetten in op zijnstroom en ruimte voor individuele groei- en kwalificatietrajecten op de werkvloer.

OUDERBETROKKENHEID

We leren uit diverse projecten de grote meerwaarde van ervaringsdeskundigen, zowel in armoede als inclusie. Vanuit hun ervaringen en inzichten brengen zij een nieuw perspectief in elke organisatie en zetten ze aan tot reflectie over de relatie tussen kinderopvang en gezinnen. Daarom beschouwen we elke ouder als expert. Zij kennen hun eigen kind het beste en zij zijn de belangrijkste partners in de opvoeding. Zij kunnen vertellen wat drempels zijn en waar aandachtspunten liggen. Dit vraagt een open en luisterbereide houding van elke voorziening.

Ouderbetrokkenheid kan ook concrete en praktische vormen aannemen. Zo kunnen ouders uitgenodigd worden om hun sterktes in te zetten en zo actief deel te nemen aan de opvang. En ze krijgen ook bij de uitwerking van het beleid in de organisatie een stem.

TOEGANKELIJKHEID

Kinderopvang is een hefboom voor kinderen. Ze kunnen zich ten volle ontplooien in hun fysieke, emotionele en sociale ontwikkeling. Voor ouders betekent de kinderopvang op hun beurt een kans om te participeren in de maatschappij en een persoonlijk netwerk uit te bouwen. In de kinderopvang wordt ook aandacht besteed aan de relatie tussen ouders en kinderen. Want ouders en kinderen die zich goed voelen, groeien naar elkaar toe. Om kansen te bieden in een diverse samenleving is ruime toegankelijkheid een voorwaarde.

Kinderopvangvoorzieningen werken daarom doelbewust laagdrempelig en richten zich hierbij specifiek tot kansengroepen. Ze hebben aandacht voor betaalbaarheid en werken aan een kostenbewust beleid. Het is een continue evenwichtsoefening om financiële leefbaarheid na te streven en de sociale functie niet uit het oog te verliezen. Zo maken voorzieningen creatieve keuzes in functie van een sociaal beleid en dat in een veerkrachtige en leefbare organisatie.

Er is aandacht voor bereikbaarheid en beschikbaarheid, zowel op fysiek en geografisch, als op relationeel vlak. Begrijpbaarheid is een troef, daarom proberen we gezinnen zo laagdrempelig mogelijk aan te spreken. Deze toegankelijkheid beperkt zich niet tot aan de deur, maar gaat door tot in de pedagogische en sociale werking. Het is een continu leerproces waarbij men samen actief op zoek gaat naar mogelijke drempels en waarbij tegelijk ondernomen worden om deze drempels te verlagen. Dit alles met een sterke focus op participatie en empowerment.

BUURTGERICHT WERKEN EN LOKALE SAMENWERKING

Toegankelijkheid wordt ook versterkt door bijzondere aandacht voor externe relaties en lokale netwerken die uitgebouwd worden om een sociale kinderopvang te realiseren. De organisatie creëert een warm netwerk rond kinderen en gezinnen en werkt hiervoor samen met onderwijs in functie van warme transitie en doorgaande lijn, met preventieve gezinsondersteuning en met gespecialiseerde organisaties in functie van een maximale ondersteuning van kinderen en hun gezin.

Organisatoren nemen initiatief om een goeie samenwerking met toeleiders te realiseren. Daardoor kan de toegankelijkheid voor kansengroepen vergroot worden. Eén van de belangrijkste partners hierbij is het OCMW, dat instaat voor het individueel verminderd tarief in de kinderopvang. Om tot een gezamenlijke visie op het belang van kinderopvang - zowel economisch, pedagogisch als sociaal - willen we blijvend doorgedreven samenwerken op lokaal niveau.

In de lokale samenleving is kinderopvang betrokken bij diverse netwerken, zoals het Lokaal Overleg Kinderopvang, het Lokaal Loket Kinderopvang, het Huis van het Kind, Koalaprojecten en het samenwerkingsverband BOA. Als Vlaams Welzijnsverbond zien we kansen in de uitbouw van een duidelijk en laagdrempelig lokaal aanspreekpunt voor ouders en lokale samenwerking in functie van toegankelijkheid. Enkele voorwaarden zijn hiervoor belangrijk: gelijkwaardig partnerschap tussen lokale actoren, open en eerlijke communicatie en bereidwilligheid voor constructieve samenwerking.

2025 EN DAARNA

We kijken als Commissie Diversiteit en Sociale Functie ook al graag vooruit. Hieronder lees je onze doelstellingen voor 2025:

- ✓ Toegankelijkheid en sociale functie zijn belangrijke onderwerpen voor de kwaliteit van de kinderopvang. De commissie heeft als doel om het belang hiervan te blijven benadrukken, de meerwaarde ervan in de kijker te zetten en de positieve effecten op kinderen, gezinnen, medewerkers, organisaties en samenleving te belichten.
- ✓ We brengen leden samen rond de thema's toegankelijkheid, diversiteit en sociale functie, met als doel elkaar te inspireren en uit te wisselen om de eigen praktijken te verrijken. Dit krijgt vorm in interviews, themabesprekingen en het delen van praktijken (o.m. casusbesprekingen, lopende projecten, inzichten).
- ✓ We bespreken de drempels om de sociale functie waar te maken, zowel drempels die ouders ervaren als drempels waar voorzieningen mee geconfronteerd worden. We nemen een kritische, reflectieve houding aan, zowel over eigen kinderopvangpraktijk als naar het beleid toe.
- ✓ Besprekingen over beleidsmaatregelen die impact hebben op de sociale functie werken ondersteunend voor de leden om het beleid te interpreteren en voeden de verbondsstandpunten, die vanuit de commissie voorbereid worden. De commissie heeft een signaalfunctie en formuleert adviezen aan het sectoraal directiecomité.
- ✓ We verzamelen diverse materialen, onderzoeken en visieteksten over toegankelijkheid, diversiteit en sociale functie en verspreiden die bij alle leden kinderopvang.